

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBIH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 550, Fax: 716 400, www. saifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, saifbih@saifbih.ba

IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA

OPĆINE GRUDE

ZA 2008.GODINU

Broj: UR – 17 /09

Sarajevo, srpanj 2009. godine

**MENADŽMENTU:
OPĆINE GRUDE****NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE*****Temelj za reviziju***

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća **Općine Grude** za 2008. godinu, (bilanca stanja na dan 31. prosinca 2008. godine i odgovarajućeg računa prihoda i rashoda, izvješća o izvršenju proračuna za godinu koja se završava na taj dan), te reviziju usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijska izvješća.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Općine Grude odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno posebnim propisima u Federaciji o računovodstvu i finansijskom izvješću u javnom sektoru. Ova odgovornost obuhvata: osmišljavanje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed korupcije i prevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u danim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Općine Grude sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima temeljem revizije, koju smo izvršili sukladno Zakonu o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06), INTOSAI revizijskim standardima i Međunarodnim standardima revizije. Ovi standardi nalažu da radimo sukladno etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o usklađenosti poslovanja i o iznosima i objelodanjivanjima danim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na revizorskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, u cilju osmišljavanja revizorskih postupaka koji su odgovarajući u danim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvješća.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguravaju osnovu za naše revizorsko mišljenje.

Ured za reviziju institucija u FBiH prvi put obavlja reviziju finansijskih izvješća Općine Grude i ne iskazujemo mišljenje o početnim stanjima na dan 01.01. 2008. godine.

Kvalifikacija:

- 1. Izvršenje proračuna nije vršeno sukladno Zakonu o proračunima u FBiH u dijelu korištenja odobrenih sredstava do visine utvrđene u proračunu, što je dovelo prekoračenja utroška sredstava kapitalnih transfera 94.089 KM i tekućih transfera 21.611 KM (točke 4.4.3. i 4.4.4. Izvješća).**
- 2. Godišnji popis imovine, sredstava, potraživanja i obveza nije izvršen sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH, (nije izvršen popis obveza, potraživanja i novčanih sredstava) zbog čega iskazana stanja pozicija ne možemo potvrditi (točka 4.6. Izvješća).**
- 3. Ne može se potvrditi utemeljenost obračuna i isplate troškova komunalnih usluga od 171.581 KM za usluge odvoza i deponiranja divljih odlagališta, s obzirom da su nastali**

bez ugovorenog odnosa i uređene visine plaćanja iz proračuna Općine (točka 4.4.2. Izvješća).

4. Za utrošak sredstava tekućih transfera nisu uređeni programi i kriteriji kako bi se osiguralo poštivanje principa pravičnosti i transparentnost trošenja javnih sredstava (točka 4.4.3 Izvješća).
5. Odabir najpovoljnijeg ponuđača za nabavke goriva za motorna vozila (27.229 KM), kancelarijskog materijala (32.715 KM), održavanje i opravka osnovnih škola (35.948 KM) nije izvršen sukladno Zakonu o javnim nabavkama BiH (točka 4.5 Izvješća).

Mišljenje

Po našem mišljenju, osim za navedeno u prethodnom pasusu finansijsko izvješće Općine Grude po svim bitnim pitanjima prikazuje istinito i objektivno, stanje imovine i obveza na dan 31.12.2008. godine, rezultate poslovanja i izvršenja proračuna, za godinu koja se završava na taj dan, sukladno prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja tj. Uredbom o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilnikom o finansijskom izvještavanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Finansijsko poslovanje Općine u tijeku 2008. godine, osim za napomene navedene u točkama 1. i 5. u prethodnim pasusima je bilo u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Sarajevo, 10.07.2009. godine

Zamjenik generalnog revizora

Generalni revizor

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

S A D R Ž A J

1.	UVOD	1
2.	REZIME	1
3.	PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	3
4.	NALAZI I PREPORUKE	3
4.1	Sustav internih kontrola	3
4.2	Proračun za 2008. godinu	4
4.3	Prihodi i primici.....	4
4.4	Rashodi i izdaci.....	5
4.4.1	Bruto plaće i naknade zaposlenih.....	5
4.4.2	Izdaci za materijal i usluge	6
4.4.3	Tekući transferi	7
4.4.4	Kapitalni transferi	9
4.5	Nabavke	9
4.6	Stalna sredstva	10
4.7	Kratkoročna potraživanja	10
4.8	Dugoročne obveze i razgraničenja	10
5.	KOMENTAR	11
PRILOG BR. 1		1
	Izvršenja Proračuna Općine Grude za 2008. godinu	1

**IZVJEŠĆE O OBAVLJENOJ REVIZIJI
FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA OPĆINE GRUDE
za 2008. godinu**

1. UVOD

Općina Grude (u daljem tekstu: Općina) je jedinica lokalne samouprave uspostavljena zakonom, sa nadležnostima utvrđenim Ustavom Federacije BiH, Ustavom Zapadno Hercegovačke Županije i županijskim zakonodavstvom, Zakonom o principima lokalne samouprave u Federaciji BiH i Statutom Općine Grude.

Općina kao jedinica lokalne samouprave ima vlastite nadležnosti ustanovljene Ustavom i Zakonom i samostalna je u odlučivanju o pitanjima iz vlastite nadležnosti. U vlastite nadležnosti Općine spadaju: osiguranje zaštite prava i osnovnih sloboda sukladno Ustavu, donošenje Proračuna Općine, donošenje programa i planova razvoja i stvaranje uvjeta za privredni razvoj i zapošljavanje, donošenje prostornih urbanističkih i provedbenih planova, uključujući zoniranje, utvrđivanje i provođenje stambene politike i donošenje programa stambene i druge izgradnje, utvrđivanje politike korištenja i utvrđivanja visine naknada za korištenje javnih dobara, utvrđivanje i vođenje politike raspolaganja, korištenja i upravljanja građevinskim zemljištem, utvrđivanje politike upravljanja i raspolaganja imovinom Općine, utvrđivanje politike upravljanja prirodnim resursima Općine i raspodjele sredstava ostvarenih temeljem njihovog korištenja, organiziranje i unapređenje lokalnog javnog prijevoza, upravljanje financiranje i unapređenje djelatnosti i objekata lokalne komunalne infrastrukture (vodosnabdjevanje, održavanje javne čistoće, lokalni putovi i mostovi, ulična rasvjeta, javna parkirališta, parkovi, groblja itd.), uspostavljanje i vršenje inspekcijuskog nadzora nad izvršavanjem propisa iz vlastitih nadležnosti Općine, poslovi iz oblasti premjera i katastra zemljišta i evidencija o nekretninama, uspostavljanje organizacije mjesne samouprave, osiguranje uvjeta rada lokalnih radio i TV stanica sukladno zakonu, donošenje propisa o porezima, naknadama, doprinosima i taksama iz nadležnosti Općine i druge nadležnosti utvrđene Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH.

Općina Grude se nalazi u Zapadno Hercegovačkoj Županiji, sa površinom od 221 km² i ima oko 15.000 stanovnika. Mjesna samouprava ostvaruje se u mjesnim zajednicama kao obveznom obliku mjesne samouprave koju osniva Općinsko vijeće. Područje Općine Grude obuhvata 14 mjesnih zajednica, koje nemaju status pravne osobe.

Sjedište Općine je u Grudama u ulici fra Gabre Grubišića 4.

2. REZIME

Izvršenom revizijom financijskih izvješća Općine za 2008. godinu konstatirali smo određen broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

- ***Popis stalnih sredstava i usuglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stanjem po popisu vršiti sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH, popisom obuhvatiti i novčana sredstva i obveze i potraživanja, te o istom izraditi izvješće u kojim će biti sadržane informacije koje će odražavati stvarno stanje imovine i koje će biti usvojeno od Općinskog vijeća.***
- ***Proračunska sredstva koristiti sukladno Zakonu o proračunima u FBiH u visini sredstava određenih u istom.***
- ***Osigurati donošenje proračuna sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i istovremeno odlukom urediti izvršenje proračuna Općine, kao i izvršenje proračuna pratiti temeljem mjesečnih zahtjeva proračunskih korisnika i sačinjavati polugodišnja financijska izvješća sukladno Pravilniku o financijskom izvještavanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.***
- ***Realizaciju tekućih transfera vršiti temeljem uređenih programa i kriterija koji će obuhvaćati naziv programa, svrhu programa, iznos sredstava i korisnika sredstava, a u cilju transparentne, pravične i utemeljene dodjele javnog novca.***

- *Radi najefikasnijeg načina korištenja javnih sredstava i osiguranja pravične konkurencije među potencijalnim dobavljačima uz ostvarivanje jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti, potrebno je nabavke vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavkama BiH*
- *Utvrđiti vlasništvo (pravo raspolaganja) i izvršiti procjenu nepokretne imovine koju posjeduje Općina, knjigovodstveno je evidentirati i svaku promjenu knjigovodstveno evidentirati kako bi Općina raspolagala sa točnim i pravim podacima i isto točno iskazivala u financijskim izvješćima.*
- *Sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Smjernicama Federalnog ministarstva financija za uspostavu i jačanje interne kontrole kod proračunskih korisnika donijeti Pravilnik o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima (sa uređenim upravljačkim administrativnim kontrolnim postupcima, financijsko – računovodstvenim postupcima i postupcima procjene rizika, informiranja, komuniciranja i nadgledanja).*
- *Također potrebno je sukladno poglavlju III Smjernica za uspostavu i jačanje internih kontrola kod proračunskih korisnika sačiniti procedure i pravilnike kako bi se osigurala primjena zakonskih propisa u izvršenju poslova Općine.*
- *Osigurati kontinuirani nadzor nad naplatom općinskih naknada i poduzimati zakonom dozvoljene radnje u cilju naplate iste.*
- *Prihode evidentirati sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH na odgovarajuće pozicije u cilju točnog iskazivanja istih.*
- *Utvrđiti ukupan iznos isplata novčane naknada temeljem odluke iz 1998. godine, s obzirom na njenu neutemeljenost i vremenski period primjene i donijeti pravičan zaključak.*
- *Potrebno je sa JP Komunalno ugovorenim odnosom urediti vrstu i visinu usluga koje će Općina financirati iz proračuna i pratiti realizaciju zaključenih ugovora kontrolom ispostavljenih faktura i nadzorom izvršenja istih.*
- *Potrebno je utvrditi za koju namjenu je izvršena nabavka materijala (betona i blokova), ko je primio navedeni materijal i dokumentirati adekvatnom dokumentacijom utrošak isporučenog materijala.*
- *Realizaciju transfera vršiti temeljem potpune dokumentacije, koja će potvrđivati opravdanost doznačenih sredstava i sagledati utemeljenost doznačenih sredstava za stambeno zbrinjavanje kroz namjenski utrošak u cilju pravične potrošnje javnih sredstava.*
- *Potrebno je utvrditi utemeljenost doznačenih sredstava JP Komunalnom Grude, s obzirom da je po ugovoru o kreditnom zaduženju JP Komunalno, Općina samo sudužnik koja ispunjava obveze iz kredita u slučaju da JP prestane sa izvršavanjem istih.*
- *Preispitati zaključeni ugovor, s obzirom da se nije mogao zaključiti ugovor o koncesiji jer predmet ugovora – prijevoz učenika nema karakter korištenja materijalnog dobra, temeljem kojeg se ostvaruju prihodi, a ne rashodi, odnosno izvršiti odabir najpovoljnijeg ponuđača za prijevoz učenika sukladno Zakonu o javnim nabavkama u BiH i ugovorenim odnosom utvrditi visinu pune karte po relacijama, prijevoza, visinu obaveze davanja usluga, Općine, učenika i plaćanje faktura vršiti uz spiskove učenika koji koriste prijevoz i potvrdom uručenih mjesečnih karti prijevoza.*
- *Osigurati kontinuirano praćenje naplate potraživanja Općine, te poduzeti sve raspoložive mjere sukladno zakonu u cilju naplate istih.*

3. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijska izvješća Općine Grude za 2008. godinu, pravilnost i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj revizije finansijskih izvješća je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o finansijskim izvješćima koji su predmet revizije, tj. da li finansijska izvješća, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazuju finansijsko i materijalno stanje Općine na dan 31.12.2008. godine, izvršenje proračuna Općine za godinu koja se završava na taj dan, da li je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, da li je trošenje javnih sredstava namjensko, te da li su finansijska izvješća sačinjena sukladno posebnim propisima o računovodstvu i finansijskom izvještavanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima, u srpnju 2009. godine.

S obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

4. NALAZI I PREPORUKE

4.1 Sustav internih kontrola

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu općinskih službi za upravu Općine Grude kao temeljnim aktom koji čini polaznu osnovu za sustav internih kontrola sistematizirana su djelatna mjesta sa opisom poslova, uvjeti za obavljanje poslova po djelatnim mjestima, potreban broj izvršilaca i odgovornost zaposlenih po službama (Služba za gospodarstvo, za opću upravu, financije, za prostorno uređenje i zaštitu okoliša, za imovinsko pravne geodetske poslove i katastar, za branitelje iz domovinskog rata i društvene djelatnosti). Ovim pravilnikom je sistematizirano 65 djelatnih mjesta, a na dan 31.12.2008. godine bilo je popunjeno 57 djelatnih mjesta. Uvidom u izdana rješenja djelatnicima konstatirali smo da su ista izdana za obavljanje poslova djelatnog mjesta na koja su raspoređeni sa utvrđenom visinom koeficijenta za obračun plaća. Pravilnikom je ustrojen Ured općinskog načelnika koji koordinira i usmjerava rada svih osnovnih organizacionih jedinica. Uvidom u izvršenje poslova navedenih službi konstatirali smo da se isti izvršavaju temeljem programa i plana rada koji se po pravilu donosi za svaku godinu, a isti za 2008. godinu nije donesen, odnosno Općina je radila bez programa i plana.

Provedenom revizijom smo utvrdili da Općina sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Smjernicama za uspostavu i jačanje interne kontrole kod proračunskih korisnika, nije sačinila Pravilnik o internoj kontroli, kojim bi uredila upravljačke i administrativne kontrolne postupke, finansijsko – računovodstveno interne kontrolne postupke i postupke procjene rizika, informiranje, komuniciranje i nadgledanje. Sustav internih kontrola zahtjeva i donošenje procedura, pravilnika sukladno točki III Smjernica za uspostavu i jačanje interne kontrole kod proračunskih korisnika, a iste Općina nije donijela.

Navedeno ukazuje da se sustavu internih kontrola nije posvećivala puna pozornost, odnosno da sustav internih kontrola nije na zadovoljavajućoj razini, što potvrđuje iskazano prekoračenje potrošnje javnih sredstava u većem iznosu od iznosa predviđenog Proračunom, popis imovine, sredstava potraživanja i obveza nije izvršen sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH, nepoštivanje Zakona o javnim nabavkama BiH i utrošak tekućih transfera bez kriterija i programa koji bi osigurali poštivanje principa pravičnosti i transparentnosti trošenja javnih sredstava. Neadekvatnost internih kontrola potvrđuje i evidentiranje finansijskih transakcija bez vjerodostojne dokumentacije (narudžbenice, otpremnice, ugovora). Iskazano je neutemeljeno uvećanje troškova dnevnica u zemlji koje su uvećane temeljem evidentiranja svih troškova koji se odnose na putovanja na ovu poziciju (troškove noćenja, troškove prijevoza i dnevnica). Također Službena putovanja nisu se temeljila na izdanim putnim nalogima, odnosno putni nalog se izdavao po proteku vremena trajanja službenog putovanja, što nije sukladno Uredbi o naknadama troškova službenih putovanja. Također smo konstatirali neutemeljeno iskazivanje stanja pozicije nabavke namještaja na ovoj poziciji evidentirana i nabavka namještaja i nabavka kompjuterske opreme. I na poziciji materijala za opravku i održavanje opreme evidentirani su i troškovi nastali temeljem nabavke opreme (aparat Copy/print/ scan, oprema za službu geodetskih poslova, kao i evidentiranje troškova temeljem nabavke informatičke opreme i fotografske opreme).

Konstatirali smo i neevidentiranje imovine (motornog vozila) doniranog od German Technical Cooperation GTZ office Sarajevo u poslovnim knjigama Općine što se odrazilo na ne točno iskazivanje imovine sa kojom Općina raspolaže. Nabavke goriva za motorna vozila, odabir najpovoljnijeg dobavljača se nije provodio. Troškovi za gorivo obuhvaćaju i troškove goriva za automobile koji nisu u vlasništvu Općine, odnosno vozila su vlasništvo drugih fizičkih osoba, a koja se po obrazloženju odgovorne osobe koriste za potrebe Općine. Takav način korištenja tuđih vozila za sopstvene potrebe sa mogućnošću da se kod distributera gorivo sipa na račun Općine, a da prethodno nisu uredili uvjete korištenja takvog vozila za koju namjenu se vozilo koristi i koji su troškovi korištenja, što može imati utjecaja na neutemeljeno uvećanje troškova goriva Općine.

Sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Smjernicama Federalnog ministarstva financija za uspostavu i jačanje interne kontrole kod proračunskih korisnika donijeti Pravilnik o internim kontrolama i internim kontrolnim postupcima (sa uređenim upravljačkim administrativnim kontrolnim postupcima, financijsko – računovodstvenim postupcima i postupcima procjene rizika, informiranja, komuniciranja i nadgledanja.

Također potrebno je sukladno poglavlju III Smjernica za uspostavu i jačanje internih kontrola kod proračunskih korisnika sačiniti procedure i pravilnike kako bi se osigurala primjena zakonskih propisa u izvršenju poslova Općine.

4.2 Proračun za 2008. godinu

Općinsko vijeće je usvojilo proračun Općine za 2008. godinu 19.03.2008. godine kojim su planirani uravnoteženi prihodi i rashodi u iznosu od 9.318.667 KM. Za 2008. godinu nije donesena odluka o izvršenju proračuna Općine, kojom bi se uredilo njegovo izvršenje, prioritet plaćanja, opseg, zaduživanja i jemstva, upravljanje financijskom i ne financijskom imovinom, prava i obveze korisnika proračuna. Financiranje općine za prvi kvartal 2008. godine obavljalo se temeljem Odluke Općinskog vijeća o privremenom financiranju od 1.600.000 KM.

Krajem 2008. godine, odnosno 30. prosinca Općinsko vijeće je usvojilo izmjene i dopune proračuna u iznosu od 7.120.977 KM. Prema obrazloženju nadležne osobe razlog izmjena i dopuna proračuna bio je da do kraja 2008. godine nisu bili ostvareni planirani prihodi temeljem tekućih transfera od strane viših razina vlasti (Federacije i Županije) za 430.000 KM i temeljem kapitalnih transfera za 1.100.000 KM, kao i od Općine Široki Brijeg za 500.000 KM.

U tijeku revizije smo konstatirali ukupno prekoračenje izvršenja proračuna za 85.343 KM i to na pozicijama tekućih i kapitalnih transfera. Izvršenje proračuna nije se temeljilo na mjesečnim planovima korisnika proračuna (općinski centar za socijalnu skrb, dječijih vrtića, škola temeljem materijalnih troškova) i tijekom godine Općina nije sačinjavala polugodišnja izvješća izvršenja proračuna sukladno Pravilniku o financijskom izvještavanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH. Uz financijska izvješća nije sačinjavala računovodstvene zabilješke za sve značajne poslovne transakcije, a što je bila u obvezi. U bilanci stanja iskazala je višak rashoda nad prihodima od 221.827 KM.

Osigurati donošenje proračuna sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i istovremeno odlukom urediti izvršenje proračuna Općine, kao i izvršenje proračuna pratiti temeljem mjesečnih zahtjeva proračunskih korisnika i sačinjavati polugodišnja financijska izvješća sukladno Pravilniku o financijskom izvještavanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Proračunska sredstva koristiti sukladno Zakonu o proračunima u FBiH u visini sredstava određenih u istom.

4.3 Prihodi i primitci

Općina je u 2008. godini iskazala prihode i primitke u ukupnom iznosu od 6. 828.388 KM i u odnosu na plan manje su ostvareni za 292.590 KM.

U ukupnim prihodima, na prihode od poreza se odnosi 4.436.753 KM i isti su u odnosu na plan manji za 108.247 KM, neporezni prihodi 1.411.357 KM koji su manji za 58.643 KM, tekuće potpore od 719.911 KM manje su ostvarene za 73.900 KM, i kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava u iznosu od 260.367 KM ostvareni su manje za 42.633 KM.

Strukturu prihoda od poreza čine prihodi od indirektnih poreza ostvareni od 2.908.883 KM, prihodi od poreza na plaću od 781.900 KM, prihodi od poreza na dobit pojedinaca i poduzeća 251.999 KM, ostali porezi 216.019 KM, porez na imovinu 160.015 KM, domaći porez na dobra i usluge 117.937 KM.

Strukturu ostvarenih neporeznih prihoda čine prihodi od poduzetničkih aktivnosti i imovine i prihodi od pozitivnih tečajnih razlika u iznosu od 382.391 KM i u odnosu na plan manje su ostvareni za 29.609 KM, naknade i pristojbe i prihodi od pružanja javnih usluga od 1.028.966 KM i isti su ostvareni manje za 27.034 KM, a čine ih prihodi od pružanja javnih usluga – prihodi od vlastitih djelatnosti od 745.163 KM, posebne naknade i pristojbe 211.935 KM i administrativne pristojbe od 70.948 KM. Strukturu vlastitih prihoda čine i prihodi od 724.010 KM temeljem ugovora o korištenju otvorenog i zatvorenog prostora – carinskog terminala zaključenog sa Upravom za neizravno oporezivanje BiH sa uređenom naknadom za korištenje otvorenog parking prostora od 40 KM po danu za teretna motorna vozila, za putnička vozila 10 KM, za prolazak motornih vozila kroz terminal 5 KM. Ugovorom je uređeno da od ubranih prihoda 30% Općina uplaćuje na jedinstveni račun Uprave za neizravno oporezivanje BiH kroz poziciju tekućeg transfera - UIO Terminal.

Tekuće potpore se sastoje od potpora iz inozemstva Republika Hrvatska temeljem ugovora o sufinanciranju prve faze obnove i izgradnje djela dionice lokalne ceste Ledinac - Podledinac od 162.028 KM i potpore od ostalih razna vlasti 557.883 KM, od Federacije BiH 190.000 KM, Županije Zapadno Hercegovačke 58.100 KM i 306.783 KM od JP Elektroprivrede HZ Herceg Bosne d.d Mostar temeljem ugovorene obveze naknade narušavanja eko ravnoteže na prostoru gdje je izgrađena hidroelektrana. Iznos od 162.028 KM nema karakter tekućeg transfera s obzirom da je namjena već bila poznata i uređena Ugovorom o sufinanciranju izgradnje navedene lokalne ceste i ista se trebala evidentirati kao kapitalni transfer, čime bi se postiglo uvećanje vrijednosti imovine Općine.

Kapitalni primici iskazani su od 260.367 KM od prodaje stalnih sredstava javnim natječajem, od čega zemljišta 207.221 KM i poslovnih objekata od 53.146 KM.

Osigurati kontinuirani nadzor nad naplatom općinskih naknada i poduzimati zakonom dozvoljene radnje u cilju naplate iste.

Prihode evidentirati sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH na odgovarajuće pozicije u cilju točnog iskazivanja istih.

4.4 Rashodi i izdaci

Ukupni rashodi i izdaci Općine za 2008. godinu su iskazani u iznosu od 6.950.078 KM i u odnosu na plan više su ostvareni za 85.343 KM. U strukturi rashoda su: Bruto plaće i naknade 1.569.316 KM, doprinosi poslodavca 133.137 KM, izdaci za materijal i usluge 592.874 KM, tekući transferi 2.649.711 KM, izdaci za kamate i ostale naknade 163.461 KM i kapitalni izdaci 1.841.579 KM.

4.4.1 Bruto plaće i naknade zaposlenih

Bruto plaće i naknade troškova zaposlenih u ukupnim tekućim rashodima Općine učestvuju sa 22,6%. U ukupnom iznosu bruto plaća i naknada zaposlenih na bruto plaće se odnosi 1.118.599 KM i iste su u odnosu na plan manje ostvarene za 5.081 KM. Naknade troškova zaposlenih u iznosu 450.718 KM i manje su ostvarene za 9.722 KM.

Provedenom revizijom smo konstatirali da se obračun plaća zaposlenih u Općini vršio množenjem osnovice utvrđene od 200 KM sa utvrđenim koeficijentima po radnim mjestima iz Odluke Općinskog vijeća o utvrđivanju platnih razreda i koeficijenata za plaće rukovodećih i ostalih državnih službenika i namještenika.

Uvidom i obračun i isplatu naknada općinskim vijećnicima, konstatirali smo evidentiranje obračuna i isplatu novčane naknade tijekom 2008. godine u neto mjesečnom iznosu od 777 KM, odnosno sa pripadajućim porezima na dodatna primanja od 1.014 KM ukupno 8.112 KM, osobi koja nije imala status

uposlenika, odnosno status uposlenog u Općini stekla je tek 01.08.2008.godine, a do tog perioda isplaćivana navedena visina naknade temeljem Odluke Načelnika o isplati novčane naknade donesena u 1998. godini na ime osobe sa obvezom isplate naknade od 500 KM, s tim da se ta naknada usklađuje sa visinom plaća šefova Službi, iako nije imao status ni uposlenog ni šefa službe, odnosno naveli smo da je taj status stekao tek u kolovozu 2008. godine.

Utvrđiti ukupan iznos isplata novčane naknada temeljem odluke iz 1998. godine, s obzirom na njenu neutemeljenost i vremenski period primjene i donijeti pravičan zaključak.

4.4.2 Izdaci za materijal i usluge

Izdaci za materijal i usluge su iskazani u iznosu od 592.874 KM i u odnosu na plan manje su ostvareni za 5.126 KM. Iako su ukupni izdaci za navedene namjene iskazni manje od plana, utvrđeno je da je na pojedinim pozicijama u financijskim izvješćima iskazano prekoračenje, prekoračenje na izdacima za komunalne usluge od 8.720 KM, ugovorenim uslugama 4.033 KM i izdacima nabavke materijala 1.522 KM, što nije sukladno Zakonu o proračunima u FBiH.

Izdaci za komunalne usluge iskazani su od 330.220 KM, čiju strukturu čine pored izdataka za telefon i poštanske usluge od 32.660 KM i usluge održavanja gradske čistoće od 120.000 KM i ostale komunalne usluge 171.581 KM.

Uvidom u dokumentaciju izdataka održavanja čistoće, konstatirali smo isplate JP Komunalnom Grude u kvartalnim tranšama po 30.000 KM temeljem ispostavljenih faktura za održavanje javnih zelenih površina i čišćenja ulica, bez ugovorenog odnosa i sporazuma općine sa JP Komunalno d.o.o. Grude u kojim bi regulirali međusobna prava i obveze, cijene usluga i površine koje će biti obuhvaćene vršenjem usluga, način plaćanja i vrijeme izvršenja usluga, a sve u cilju transparentnog trošenja javnih sredstava, odnosno potvrđivalo utemeljenosti ovog izdatka iz proračuna Općine.

Također izdatak od 171.581 KM nastao temeljem usluga odvoza i deponiranja divljih odlagališta iz užeg dijela grada na udaljenosti većoj od 150 km, koje je za JP Komunalno obavljalo poduzeće Alba BH d.o.o. iz Mostara temeljem ugovora o poslovno tehničkoj suradnji u kojem je uređeno da za potrebe JP Komunalnog Grude sakuplja i odvozi otpad na regularnu deponiju po cijeni 1.100 KM za korišteno vozilo nosivosti 10 tona.

Uvidom u dokumentaciju, ispostavljene fakture (za siječanj 2008. godine na iznos 10.441, 08 KM, za lipanj 2008. godine na iznos 8.756, 28 KM, za studeni 2008. godine na 14.746, 68 KM), od JP Komunalno Grude za navedene usluge Općini, utvrdili smo da Općina sa JP Komunalno nema ugovoreni odnos načina odvoza navedenog otpada i visinu cijene izvršenih usluga. Uz fakture su prilagali troškovnik izvedenih sopstvenih usluga odvoza otpada odnosno usluge pretovara sakupljenog otpada u vozila poduzeća Alba BH d.o.o. koji je obuhvaćao i vrijednost izvršenih usluga odvoza i deponiranja smeća na udaljenosti većoj od 150 km poduzeća Alba BH d.o.o. Mostar. Fakture su realizirane, bez potvrde da su usluge i izvršene, a naročito usluge poduzeća Alba BH d.o.o. Mostar čiji su iznosi usluga sadržani u ispostavljenim fakturama. Vođeni razgovor sa odgovornom osobom nije mogao potvrditi lokaciju regularne deponije odvoza otpada od strane poduzeća. Ne raspolaze podacima ni gdje se nalazi lokacija na koju se vršilo odlaganje otpada.

U okviru komunalnih usluga iskazan je i izdatak temeljem nabavke betona i blokova u vrijednosti 4.346 KM za potrebe MZ Sovići Gornji. Uvidom u dokumentaciju utvrđeno je da realizaciju nije pratila narudžbenica, otpremnica koja bi potvrdila prijem nabavljenog materijala, kao i zahtjev MZ za navedenom materijalom koji bi potvrdio za koje namjene je isti i nabavljen i utrošen

Proračunska sredstva koristiti sukladno Zakonu o proračunima u FBiH za namjene određene u proračunu i visini sredstava predviđenih za te namjene.

Potrebno je sa JP Komunalno ugovorenim odnosom urediti vrstu i visinu usluga koje će Općina financirati iz proračuna i pratiti realizaciju zaključenih ugovora kontrolom ispostavljenih faktura i nadzorom izvršenja istih.

Potrebno je utvrditi za koju namjenu je izvršena nabavka materijala (betona i blokova), ko je primio navedeni materijal i dokumentirati adekvatnom dokumentacijom utrošak isporučеноg materijala.

4.4.3 Tekući transferi

Tekući transferi su iskazani u financijskim izvješćima od 2.649.711 KM i u odnosu na plan veći su za 21.611 KM, a odnose se na tekuće transfere drugim razinama vlasti od 238.140 KM, pojedincima 83.357 KM, neprofitnim udrugama 1.187.508 KM, subvencije javnim poduzećima 768.130 KM, subvencije privatnim poduzećima 358.077 KM i ostali transferi – povrati 14.499 KM.

Transfer drugim razinama vlasti od 238.140 KM odnosi se na transfere mjesnim zajednicama (14) Općine 24.000 KM, za šport 146.114 KM, transfer za Dom zdravlja 42.000 KM, za izbore 19.140 KM i za kulturu – knjige 6.886 KM.

Uvidom u doznake sredstava temeljem transfera za šport, konstatirali smo da se doznačavanje sredstava vršilo nalogom za prijenos nogometnim klubovima, košarkaškim klubovima u različitim iznosima od 500 KM do 5.000 KM. Dokumentacija potvrđuje da su vršene i nabavke prehrambenih artikala za klubove od strane nadležne službe Općine, a daljnja distribucija sa dokazom prijema iste od onih za koje je i nabavljena realizaciju nije pratilo. Realizaciju nije pratila ni narudžbenica kao ni zahtjevi sportskih klubova.

Transfer za Dom zdravlja realiziran u redovnim mjesečnim tranšama po 3.500 KM prijenosom na račun Doma Zdravlja. Obrazloženje odgovorne osobe je da su to sredstva za Službu hitne pomoći. Općina ne raspolaže povratnom informacijom od Doma zdravlja o utroška navedenih sredstava, osim što je prezentirano izvješće o radu Doma zdravlja u kojem nije posebno naznačen utrošak doznačenog iznosa.

Transfer pojedincima se odnosi na transfere za stambeno zbrinjavanje obitelji Šimunović 45.000 KM, studentske potpore 18.000 KM, isplate za vojne invalide i obitelji poginulih branitelja 14.857 KM i transfere za elementarne nepogode 5.500 KM.

Uvidom u dokumentaciju realizacije transfera od 45.000 KM utvrđeno je da su sredstva realizirana temeljem odluke općinskog vijeća iz 2005. godine kojom je uređeno izdvajanje financijske pomoći kroz naredne tri proračunske godine, za stambeno zbrinjavanje obitelji bivšeg općinskog načelnika. Sredstva doznačena na ime člana obitelji u tri tranše po 15.000 KM. Po obrazloženju odgovorne osobe u prethodnoj godini doznačeno je 30.000 KM. Doznake sredstava tijekom 2008. godine nije pratila dokumentacija koja bi potvrdila namjenski utrošak doznačenih sredstava (ugovor o načinu i visini rješavanja stambenog pitanja, fakture i sl.), koja bi potvrdila ukupnu obvezu Općine.

Realizacija iznosa od 18.000 KM – temeljem studentskih potpora izvršena temeljem raspisanog natječaja za studentsku 2007/2008. godinu i Odluke o dodjeli visine studentskog kredita po 100 KM za 18 studenata.

Realizacija transfera isplate za vojne invalide i obitelji poginulih branitelja od 14.857 KM izvršena u većem iznosu od planom predviđenog za 4.857 KM. Dokumentacija potvrđuje utrošak po raznim osnovama za pomoći u liječenju, obilježavanje značajnih datuma i mjesta stradanja branitelja, a najveći dio se odnosi na plaćanje računa za cvijeće, a za koje namjene, realizaciju nije pratila adekvatna dokumentacija. Fakture su ispostavljane direktno Općini i iste su plaćana preko ove pozicije.

Proračunska sredstva koristiti u visini i za namjene određene u Proračunu.

Realizaciju transfera vršiti temeljem potpune dokumentacije, koja će potvrđivati opravdanost doznačenih sredstava i sagledati utemeljenost doznačenih sredstava za stambeno zbrinjavanje kroz namjenski utrošak u cilju pravične potrošnje javnih sredstava.

Transfer neprofitnim udrugama se odnosi na transfer za socijalnu skrb 259.708 KM, UIO – Terminal 228.815 KM, transfer za dječji vrtić 150.980 KM, ostali transferi neprofitnim udrugama 133.220 KM, transferi za osnovne škole 169.704 KM, za srednju školu 22.893 KM, za političke stranke 37.500 KM, transfer udrugama proisteklim iz domovinskog rata 97.960 KM, transfer vatrogasnom društvu 52.871 KM i Crvenom križu od 24.255 KM.

Realizacija transfera neprofitnoj organizaciji UIO Terminal vršena temeljem zaključenog ugovora o korištenju carinskog terminala temeljem kojeg je Općina ostvarila vlastite prihode izdavanjem na korištenje Upravi za neizravno oporezivanje otvorenog prostora 6000 m² za smještaj motornih vozila na kojima se transportiraju robe za carinjenje, 1000 m² za smještaj oduzete robe, 200 m² zatvorenog prostora za smještaj oduzete robe, 100 m² za smještaj arhive. Izdati prostor korišten za parking teretnih motornih vozila uz naknadu 40 KM po danu, putničkih vozila 10 KM po danu i prazna vozila nosivosti preko 3,5 t od 5 KM po prelasku kroz terminal. Naplatu naknade za korištenje izdanog prostora vršila Općina sa obvezom da 30% od ostvareni prihoda mjesečno po navedenom osnovu uplaćuje na jedinstveni račun Uprave za neizravno

oporezivanje. Obveza Općine pored navedenog je i da plaća sve troškove korištenja Terminala (voda, električna energija, čistoća, osiguranje kancelarija) osim troškova telefona. Općina je temeljem ovog ugovorenog odnosa evidentirala prihod od 724.010 KM, a kroz poziciju ovog transfera doznala iznos 228.815 KM Upravi za neizravno oporezivanje.

Transfer centru za socijalnu skrb realiziran prijenosom sredstava općinskom centru, koji je u većini slučajeva vršen temeljem zaključaka načelnika Općine. Doznake vršene i za plaće i materijalne troškove Centra za socijalnu skrb, bez zahtjeva općinskog centra za sredstvima i visinom tih sredstava. Sredstva doznavačana i za potrebe liječenja i teškog materijalnog stanja bez zahtjeva korisnika tih pomoći. Vršena doznaka i za troškove prijevoza učenika općine Grude koji pohađaju specijalne škole po 100 do 150 KM po učeniku ukupno 15 učenika. S obzirom da je financiranje korisnika prava na socijalnu skrb uređeno Županijskim Zakonom o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti obitelji sa djecom i da se iz proračuna Županije vrši financiranje prava iz zakona, smatramo da utrošak sredstava temeljem ovog transfera treba vršiti temeljem uređenih programa i kriterija sa točno utvrđenim nazivom programa, svrhom programa, kriterijima za raspodjelu sredstava, visine sredstava, izvore sredstava i naziv onoga ko prima transfer, a u cilju transparentnog trošenja javnog novca i pravične podjele sredstava.

Transfer za udruge branitelja proisteklih iz domovinskog rata iskazan u ukupnom iznosu 97.969 KM i odnosi se na transfer Udruzi HVIDRA 28.300 KM, Udruzi dragovoljaca i veterana domovinskog rata 19.800 KM i Udruzi obitelji poginulih i nestalih branitelja domovinskog rata 49.860 KM. Sredstva doznavačana temeljem Zaključaka načelnika Općine, Udruzi obitelji poginulih i nestalih branitelja domovinskog rata izvršena doznaka u dva navrata po 11.100 KM, za vjerske blagdanе, a kako će se dijeliti, u kom iznosu i pod kojim uvjetima na razini općine nije uređeno. Prezentirani rasporedi sredstava Udruge sa konstatacijom da je uručeno po 200 KM obiteljima poginulih i nestalih i po 100 KM za svako člana obitelji poginulog i nestalog branitelja. Pregled rasporeda sredstava nema karakter zvaničnog dokumenta, isti nije ni ovjeren ni potpisan od strane navedene Udruge.

Ostali transferi neprofitnim udrugama iskazani od 133.220 KM i isti se odnose na utrošak sredstava po Zaključku načelnika po raznim osnovama i raznim korisnicima. Doznaka 1.000 KM eko udruzi Kadulja, HKUD Sveta Kata 2.000 KM za nabavku nošnje, 4.000 KM za obnovu i uređenje vjeronaučne dvorane pri Župnom uredu, 1.000 KM za organizaciju Lovačke večeri, 1.000 KM za organizaciju Božićnog koncerta zborova s područja Općina i sl.

Transfer – subvencije javnim poduzećima iskazan je od 768.130 KM i odnosi se na transfer Javnoj ustanovi Vrilo 313.500 KM, JP Komunalno 454.629 KM, što je u odnosu na plan više za 8.130 KM.

Uvidom u dokumentaciju realizacije transfera od 313.500 KM Javnoj ustanovi Vrilo utvrđeno je da su sredstva realizirana više za 13.500 KM u odnosu na plan. Ovoj ustanovi sredstva doznavačana direktno na račun za plaće, regres i vjerske blagdanе. Iz izvješća o radu navedene ustanove vidljivo je da ista većinom obavlja poslove iz oblasti komunalne djelatnosti (održavanje određenih objekata, izrada projekata saniranja komunalne infrastrukture, vodovodnih instalacija, centralnog grijanja itd), odnosno poslove koji u većini slučajeva spadaju u poslove JP Komunalno Grude. Realizacija navedenog iznosa izvršena, a da u cilju transparentnog trošenja javnih sredstava i pravične raspodjele nisu na razini općine za tekuće transfere uređeni programi i kriteriji dodjele sredstava koji bi potvrđivali svrhu doznake sredstava, visinu sredstava, izvore sredstava kao i naziv onoga ko prima sredstva.

Transfer javnom komunalnom poduzeću iskazan je od 454.629 KM i odnosi se na otplatu dugoročnih kredita JP Komunalno Grude od 1.300.000 KM iz 2005. godine i kredita od 700.000 KM iz 2007. godine u kojim se Općina pojavljuje kao sudužnik. Kredit od 1.300.000 KM uzet za izgradnju vodovodne mreže na sjeveroistočnom dijelu Općine i kredit od 700.000 KM za dovršetak započetog projekta rekonstrukcije vodoopskrbnog sustava Općine. Doznaka sredstava vršila se na način što JP Komunalno temeljem dokaza da je izvršilo uplatu rata kredita i pripadajućih kamata ispostavljalo fakture Općini za doznakom tih sredstava, odnosno uplaćenih novčanih sredstava po navedenim kreditima.

Iz prezentiranih ugovora vidljivo da je Općina samo sudužnik po zaključenim ugovorima, sa obvezom da u slučaju da JP Komunalno prestane ispunjavati obveze prema banci, tek u tom slučaju nastaje obveza Općine.

Realizaciju tekućih transfera vršiti temeljem uređenih programa i kriterija koji će obuhvaćati naziv programa, svrhu programa, iznos sredstava i korisnika sredstava, a u cilju transparentne, pravične i utemeljene dodjele javnog novca.

Potrebno je utvrditi utemeljenost doznačenih sredstava JP Komunalnom Grude, s obzirom da je po ugovoru o kreditnom zaduženju JP Komunalno, Općina samo sudužnik koja ispunjava obveze iz kredita u slučaju da JP prestane sa izvršavanjem istih.

Transfer – subvencije privatnim poduzećima iskazan je od 358.077 KM, a odnosi se na prijevoz učenika temeljem zaključenog ugovora o koncesiji između Općine i Autoherca d.o.o. Grude kojim se obavezuje da će usluge prijevoza učenika i drugih putnika na području Općine vršiti na vrijeme od 15 godina na način da punu cijenu karte sufinancira prijevoznik sa 15%, Općina 35%, a učenici preostalih 50%. Smatramo da ugovoreni odnos nema karakter koncesije, jer se od predmeta koncesije ostvaruju prihodi i isti se nije mogao zaključiti na navedeni period, odnosno prijevoz učenika ima karakter izvršavanja usluga – troškova, koje izvršava odabrani dobavljač, izabran sukladno Zakonu o javnim nabavkama BiH. Fakture ispostavljane na iznose (28.043 KM za siječanj, 48.887 KM za travanj, 22.145 KM za lipanj) bez priloženog spiska učenika koji koriste ovaj javni prijevoz i bez potvrde da su iste i preuzete od strane učenika. Ugovorom nije određen broj učenika koji bi koristili prijevoz, niti relacije prijevoza kao ni visina punih karti po relacijama kako bi se utvrdili iznosi obveza Općine, prijevoznika i učenika.

Preispitati zaključeni ugovor, s obzirom da se nije mogao zaključiti ugovor o koncesiji jer predmet ugovora – prijevoz učenika nema karakter korištenja materijalnog dobra, temeljem kojeg se ostvaruju prihodi, a ne rashodi, odnosno izvršiti odabir najpovoljnijeg ponuđača za prijevoz učenika sukladno Zakonu o javnim nabavkama u BiH i ugovorenim odnosom utvrditi visinu pune karte po relacijama, prijevoza, visinu obaveza davaoca usluga, Općine, učenika i plaćanje faktura vršiti uz spiskove učenika koji koriste prijevoz i potvrdom uručenih mjesečnih karti prijevoza.

4.4.4 Kapitalni transferi

Kapitalni transferi su u financijskom izvješću iskazani od 1.815.089 KM i u odnosu na plan više su ostvareni za 94.089 KM. Odnose se na izgradnju vodoopskrbnog sustava Drinovci-Tihaljina 773.638 KM, održavanje nerazvrstanih cesta 418.251 KM, rekonstrukciju ceste Ledinac – Podledinac 247.299 KM, izgradnju spomenika u Grudama 125.588 KM, izgradnju nogostupa Grude – GrudskoVrilo 117.443 KM.

Uvidom u dokumentaciju koja se odnosi na izgradnju vodoopskrbnog sustava Drinovci – Tihaljina temeljem ugovorenog odnosa iz 2007.godine sa Putovi d.o.o. Grude u ugovorenoj ukupnoj vrijednosti od 2.228.831 KM, konstatirali smo realizaciju iznosa od 357.782 KM temeljem istog, odnosno ispostavljene III privremene situacije izvršenih radova. Uvidom u dokumentaciju realizacije sredstava od 321.427 KM konstatirali smo da je ista nastala temeljem zaključenog ugovora sa firmom Buderes Tiroler Rohren in Tirol u 2007. godine u vrijednosti 537.000 evra nabavke materijala za izgradnju vodoopskrbnog sustava Općine. Prema prezentiranoj dokumentaciji kapitalni transferi se najvećim dijelom odnose na nastavak projekata iz ranijih godina za koja su utrošena sredstva od 1.815.089 KM.

4.5 Nabavke

Revizijom postupka javnih nabavki u cilju utvrđivanja da li su poštovane procedure definirane Zakonom o javnim nabavkama BiH, konstatirali smo da Općina nije sačinila plan nabavki, nije uredila procedure o nabavci roba, vršenju usluga i ustupanju radova za Općinu. Uvidom u dokumentaciju konstatirali smo da Općina nije provodila postupke odabira najpovoljnijeg ponuđača temeljem troškova za goriva za motorna vozila, 27.229 KM, temeljem kancelarijskog materijala 32.715 KM, održavanje i opravku osnovnih škola 35.948 KM, malonogometnog igrališta o.š. Sovići 20.802 KM, prozora i vrata za o.š. Borajna, 1.678 KM, izgradnja pomoćnog objekta za o.š. Grude. 5.791 KM.

Radi najefikasnijeg načina korištenja javnih sredstava i osiguranja pravične konkurencije među potencijalnim dobavljačima uz ostvarivanje jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti, potrebno je nabavke vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavkama BiH.

4.6 Stalna sredstva

Na dan 31.12.2008. godine iskazana je nabavna vrijednost stalnih sredstava 12.506.644 KM, otpisana 397.977 KM i sadašnja vrijednost 12.107.668 KM. Na osnovu prezentirane dokumentacije konstatirali smo da Općina raspolaže imovinom od koje izdaje u zakup zemljište, objekte, vrši prodaju zemljišta, prodaju poslovnih objekata, stanova temeljem čega je u 2008. godini ostvarila prihode od 207.221 KM, a stanje promjena (zemljišta) ostalo ne promijenjeno, (113.336 KM), odnosno nije isknižavala iz svojih poslovnih knjiga, a po našoj procjeni imovina nije ni evidentirana, niti je izvršena procjena iste.

Popis stalnih sredstava za 2008.godinu je izvršen temeljem formiranog Povjerenstva. Iz prezentirane dokumentacije je utvrđeno da popis nije sveobuhvatan, nije izvršen popis obveza, potraživanja i novčanih sredstava. Izvršen je samo materijalni popis stalnih sredstava i sitnog inventara, na popisnim listama nisu iskazani viškovi i manjkovi. Povjerenstvo nije sačinilo izvještaj o izvršenom popisu i popis nije ni usvojen od Općinskog vijeća. Izvršeni popis nije osigurao usklađivanje knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem Općine niti je omogućio istinito i fer iskazivanje stalnih sredstava u knjigovodstvenim evidencijama i finansijskim izvješćima.

Popis stalnih sredstava i usuglašavanje knjigovodstvenog stanja sa stanjem po popisu vršiti sukladno Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH, popisom obuhvatiti i novčana sredstva i obveze i potraživanja, te o istom izraditi izvješće u kojim će biti sadržane informacije koje će odražavati stvarno stanje imovine i koje će biti usvojeno od Općinskog vijeća.

Utvrđiti vlasništvo (pravo raspolaganja) i izvršiti procjenu nepokretne imovine koju posjeduje Općina, knjigovodstveno je evidentirati i svaku promjenu knjigovodstveno evidentirati kako bi Općina raspolagala sa tačnim i pravim podacima i isto tačno iskazivala u finansijskim izvješćima.

4.7 Kratkoročna potraživanja

Na dan 31.12.2008. godine kratkoročna potraživanja Općine su iskazana od 59.324 KM, a koja se odnose na potraživanja temeljem najma poslovnih prostora od gospodarskog društva „Orbiter“, d.o.o. Grude 2.340 KM, Carinarnice Grude 5.000 KM, Auto moto Kluba Ante Pelejić 13.800 KM, Hrvatskih pošta 12.000 KM, Princom 3.500 KM, Državne granične službe 4.500 KM. Uvidom u izvršeni popis konstatirali smo da popis potraživanja nije izvršen. Nisu ni poduzimane aktivnosti naplate iskazanih potraživanja. Tijekom 2008. godine općina je vršila prodaju poslovnih objekata i rješenjem utvrđivala obvezu uplate u roku do 30 dana od dana izdanog rješenja. Konstatirali smo da se obveza iz izdanog rješenja ne izvršava u propisanom roku, pa čak i duži vremenski period od godinu dana i više ili se obveze izmiruju u ratama, a da takva potraživanja nisu ni evidentirana, odnosno nismo se uvjerali da neko prati realizaciju izmirenja obveza iz izdanih rješenja i da su se poduzimale aktivnosti blagovremene naplate.

Osigurati kontinuirano praćenje naplate potraživanja Općine, te poduzeti sve raspoložive mjere sukladno zakonu u cilju naplate istih.

4.8 Dugoročne obveze i razgraničenja

Dugoročni plasman u finansijskim izvješćima iskazan je u iznosu od 2.055.823 KM i odnosi se na obveze temeljem ugovora o dugoročnom kreditu sa Uni Credit Zagrebačkom bankom d.d. Mostar u iznosu od 2.000.000 KM iz 2005. godine za izgradnju vodoopskrbnog sustava Grude, prva faza-rekonstrukcije i sanacije na vodozahvata Grudsko Vrilo, sa rokom vraćanja od 10 godina uz grace period od jedne godine i Ugovora o kreditu iz 1999 godine za sanaciju komunalne infrastrukture sektor „vodoopskrba, kanalizacija i čvrsti otpad od 506.197 USS između Vlade FBiH i Općine sa rokom vraćanja 30 godina uz 8 godina grejs perioda i polugodišnjom otplatom počev od 01.04.2006. godine. Ovaj ugovoreni odnos je rezultat ugovora zaključenog između BiH i IDA – Međunarodne Agencije za razvoj (Svjetska banka) od 01.04.1996. godine i supsidijarnog ugovora između BiH i Federacije BiH. Tijekom 2008. godine otplaćeno je 235.397 KM.

5. KOMENTAR

U ostavljenom roku općina Grude se dopisom broj: 02-14-997/09 od 07.08.2009. godine, očitovala na Nacrt izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća za 2008. godinu. Primjedbe koje se odnose na evidenciju isplata iz blagajne, realizaciju tekućih potpora udrugama branitelja, korekcija vrijednosti ugovora za izgradnju vodoopskrbnog sustava Općine sa firmom Buderus Tiroler Rohren Austrija i primjedba na prihode temeljem tekućih transfera od Elektroprivrede HZHB, a koje ne utječu na revizorsko mišljenje su prihvaćene i inkorporirane u konačnom Izvješću. Primjedbe vezane za izvršenje tekućih transfera pojedincima za stambeno zbrinjavanje, troškova komunalnih usluga Mjesne zajednice Sovići Gornji, nisu prihvaćene iz razloga što nije prezentirana relevantna dokumentacija.

**Direktor Sektora za finansijsku reviziju
zavoda, fondova, općina i agencija
Anica Pudar, dipl. oec.**

**Voda tima:
Hajrija Imširović, dipl. iur.
Član tima:
Mirko Mišić, dipl. oec.**

Prilog br. 1.
Izvršenja Proračuna Općine Grude za 2008. godinu
Izraženo u KM

C-to	Vrsta prihoda i primitaka, rashoda i izdataka	Proračun za 2008. godinu	Izmjene Proračuna za 2008. godinu	Operativni Proračun za 2008. god.	Izvršenje Proračuna za 2008. god.	Razlika (6-5)
1	2	3	4	5	6	7
710000	Prihodi od poreza	4.999.000	4.545.000	4.545.000	4.436.753	- 108.247
720000	Neporezni prihodi	1.378.000	1.470.000	1.470.000	1.411.357	- 58.643
730000	Tekuće potpore	1.082.000	793.811	793.811	719.911	- 73.900
811000	Kapitalni primici	250.500	303.000	303.000	260.367	- 42.633
812000	Kapitalni grantovi	1.600.000	0	0	0	0
813000	Primljene otplate danih zajmova	9.167	9.167	9.167	0	-9.167
	Ukupno prihodi i primici	9.318.667	7.120.978	7.120.978	6.828.388	- 292.590
611000	Plaće i naknade uposlenih	1.563.680	1.584.120	1.584.120	1.569.316	- 14.804
611100	Bruto plaće i naknade	1.123.680	1.123.680	1.123.680	1.118.599	- 5.081
611200	Naknade troškova uposlenih	440.000	460.440	460.440	450.718	- 9.722
612000	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	125.455	133.515	133.515	133.137	- 378
612100	Doprinosi poslodavca	125.455	123.515	123.515	133.137	- 378
613000	Izdaci za materijal i usluge	691.000	598.000	598.000	592.874	- 5.126
613100	Putni troškovi	15.000	15.000	15.000	11.691	-3.309
613200	Izdaci za energiju	31.000	33.000	33.000	28.905	- 4.095
613300	Izdaci za komunalne usluge	370.000	321.500	321.500	330.220	8.720
613400	Nabavka materijala	37.000	37.000	37.000	38.522	1.522
613500	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	43.500	33.500	33.500	30.491	- 3.009
613700	Izdaci za tekuće održavanje	76.000	29.000	29.000	20.795	- 8.205
613800	Izdaci za osig. bank.usluge i platni promet	5.000	5.000	5.000	4.216	-784
613900	Ugovorene usluge	113.500	124.000	124.000	128.033	4.033
614000	Tekući transferi	2.432.800	2.628.100	2.628.100	2.649.711	21.611
614100	Grantovi drugim razinama vlasti	236.000	242.000	242.000	238.140	-3.860
614200	Grantovi pojedincima	158.000	79.000	79.000	83.357	4.357
614300	Grantovi neprofitnim udrugama	1.093.800	1.162.100	1.162.100	1.187.508	25.408
614400	Subvencije javnim poduzećima	620.000	760.000	760.000	768.130	8.130
614500	Subvencije privatnim poduzećima	300.000	370.000	370.000	358.077	-11.923
614800	Ostali grantovi-povrat i drugo	25.000	15.000	15.000	14.499	- 501
615000	Kapitalni grantovi	2.382.000	1.721.000	1.721.000	1.815.089	94.089
615100	Kapitalni grantovi drugim razinama vlade	2.382.000	1.721.000	1.721.000	1.815.089	94.089
616000	Izdaci za kamate i ostale naknade	175.000	170.000	170.000	163.461	- 6.539
616200	Izdaci za inozemne kamate	170.000	170.000	170.000	163.461	- 6.539
616400	Ostale naknade vezane za pozajmice	5.000	0	0	0	
821000	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	1.620.000	30.000	30.000	26.491	- 3.509
821200	Nabavka građevina	1.600.000	0	0	0	0
821300	Nabavka opreme	20.000	30.000	30.000	26.491	- 3.509
	Ukupno rashodi i izdaci	8.989.935	6.864.735	6.864.735	6.950.078	85.343